

Forfatter: Kidde, Harald

Titel: Udrag fra Jærnet

Citation: Kidde, Harald: "Jærnet", i Kidde, Harald: *Jærnet*, udg. af Knud Bjarne Gjesing ; Thomas Riis , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, isamarbejde med Nyt Dansk Litteraturselskab, cop. 1990, s. 409. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-kidde04ny-shoot-idm140608063916096/facsimile.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Jærnet

Noter II

Jærnet's mangfoldighed af historiske og mytologiske kendsgerninger gør den til en næsten umulig bog at kommentere. Dertil kommer, at romanen – trods dens dokumentariske præg – også omgiver f.eks. historiske henvisninger med en omfattende symbolik, og at det først er denne symbolik, der gør de dokumentariske kendsgerninger egentligt betydningsfulde.

Noteapparatet kan give et vist indtryk af det stof, Kidde har arbejdet med under romanens affattelse, og forhåbentlig kan det også hjælpe læseren over nogle vanskelige steder og være til nytte ved mere dybtgående studier. Derimod er det på ingen måde hensigten, at den bygning, Kidde nøjsommeligt har kittet sammen af historisk stof, mytologi, psykologisk beskrivelse og kunstnerisk symbolik, atter gennem noteapparatet skal splittes ad i grushobe af kommentarer. De umiddelbart uforståelige ting i teksten – og noterne dertil – bør ikke hæmme den egentlige æstetiske oplevelse, der udspringer af hengivelsen til Kiddes overvældende strøm af sprog og tankeforbindelser.

For at lette brugen af det omfattende noteapparat har vi ikke i alle tilfælde villet undgå gentagelser gennem krydshenvisninger. For oplysninger angående den svenske krigshistorie henvises til Thomas Riis' oversigt s. 393.

Følgende oversigt over kompositionen er kun ment som en nødvendigt hjælp til at fastholde enkelte væsentlige punkter i det vanskeligt overskuelige værk.

Første kapitel

Nutidsplan: Børnenes leg o. Morgongåfva. Den dræbte bjørn. Højovnen (s. 11-28). Zegoei, i fattighuset og hos Lucas Jæger. Finerne og mødet mellem bjergværksejerne (s. 41-506). Kaneturen hjem med pastor Bööds. Steffans fantasier på kirkegården. Ulvene (s. 107-123).

Tilbageblik: Faldet på tårntrappen (s. 17-18). Morgongåfvas historie

(s. 29). Mikael (s. 39-40). Jærnets kulturhistorie (s. 28-41). Europas nyere industrihistorie (s. 70-106).

Andet kapitel

Nutidsplan: Danseskolen (s. 127-132). Dans i folkestuen, missionærerne, Gris-Ulla og hendes datter (s. 133-161). Sixten Råbock og Anders Stenkula (s. 162-173). Märta Moll (s. 174-176 og 209-211). Farbroder i musikstuen, forældrene vender hjem (s. 212-225).

Tilbageblik: Branzells historie (s. 145-148). Sixten Råbocks og Anders Stenkulas historie (s. 164-172). Märta Molls historie, Värmlands kulturhistorie (s. 176-208). Fantasier over jærnudvindingens og vallonernes historie (s. 216-223).

Tredje kapitel

Nutidsplan: Turen til Djursäter (gudmoder Hulda) (s. 229-247). Alkym: (s. 230-235). Børnene på Djursäter (s. 248-255 og 259-263). Indbydelsen (s. 264-268). Refleksioner over Susanna (s. 308-311). Kroningen af Susanna, varslet i spejlet (s. 312-331). Guro Rysserova (s. 332-335). Susanna som Lucia-brud (s. 335-336). Gæsternes ankomst, ulven (s. 336-338). Lussefesten (s. 339-358).

Tilbageblik: Djursäter i Sveriges krigshistorie (s. 255-259). Gabriel Israel Isogäus (s. 268-276). Hindric Griphufvud (s. 276-284). Algernon Gordon Moffät (s. 284-290). Jacob Carneij af Pihlhjärta (s. 290-291). Ingel Lydinghielm (s. 291-295). Hans von Rajalin (s. 295-297). Per Gyllenorm (s. 297-300). Job af Jacobschild (s. 300-301). Bror af Ekestam (s. 302-304). Steffan, der jorddrages (s. 307-308).

3-7 Jærnlandet. i ikke-svenske middelalderlige kilder om et landskab i Dalarna. Kidde synes at bruge betegnelsen frit om regionen med jærnproduktion → *Wo das Eisen wachst . . .* af Schillers drama *Die Braut von Messina* I, 3, jf. s. 35. (Se Th. Rasmussen i *Danske Studier* 1989, s. 144-48). → *Til min Husme*: forfatteren Astrid Ehrencron-Kidde (1874-1960), som Kidde ægtede 1907.